

Inowrocław, dnia 26 września 2022 roku

Bartosz Rakoczy

Profesor doktor habilitowany z zakresu prawa ochrony środowiska

Kierownik Katedry Prawa Ochrony Środowiska i Publicznego Prawa Gospodarczego

Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu

UNIWERSYTET GDANSKI

RPL/38333/2022
Data:2022-10-03

**Recenzja rozprawy doktorskiej Pani Magister Darii Bieńkowskiej
z tytułu**

**„ Prawne uwarunkowania prowadzenia gospodarki leśnej w
Puszczy Białowieskiej”**

I. Uwagi wstępne

Przedłożona mi do recenzji rozprawa Pani Magister Darii Bieńkowskiej zatytułowana „prawne uwarunkowania prowadzenia gospodarki leśnej w Puszczy Białowieskiej” stanowi samodzielne i oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, który do tej pory nie był przedmiotem dociekań naukowych w obszarze nauk prawnych. Rozprawa może być zatem podstawą do podjęcia dalszych czynności w przewodzie doktorskim.

II. Wybór tematu, ocena struktury i układu pracy

Wybór tematu badawczego należy ocenić jak najbardziej pozytywnie. Zagadnienia podjęte przez Doktorantkę są zagadnieniami nie tylko doniosłymi naukowo, ale dotyczą też bieżących problemów społecznych. Praca ma również bez wątpienia walor praktyczny.

Z tytułu wynika, iż Autorka chce podjąć problematykę prawnych uwarunkowań prowadzenia gospodarki leśnej. Gdyby Doktorantka poprzestała tylko na takim zakresie pola badawczego, to praca nie miałaby waloru oryginalności. Problematyka gospodarki leśnej była już w piśmiennictwie prawniczym wielokrotnie podejmowana. Zabrakłoby zatem ech nowatorstwa przy tak zawężonym temacie. Oryginalności tej pracy dodaje dopiero odniesienie problematyki gospodarki leśnej do Puszczy Białowieskiej.

W konsekwencji Doktorantka nie poprzestaje jedynie na przeanalizowaniu prawnych aspektów prowadzenia gospodarki leśnej, ale odnosi je do konkretnego elementu, jakim jest Puszcza Białowieska. Owo odniesienie gospodarki leśnej tylko do Puszczy Białowieskiej powoduje, że nagle w dysertacji pojawiają się nowe obszary badawcze. Doktorantka musi bowiem skonfrontować problematykę gospodarki leśnej z problematyką form ochrony przyrody. Jedynie na marginesie należy zaznaczyć, iż dotychczas w piśmiennictwie nie podjęto tematu nakładania się reżimu ustawy o ochronie przyrody z reżimem ustawy o lasach. Bez wątpienia ten dualizm wymaga solidnego, monograficznego opracowania.

Po części tą lukę wypełnia dysertacja Pani Magister Darii Bieńkowskiej. Odnosi jednak Ona ten ogólnonaukowy problem li tylko do Puszczy Białowieskiej. Być może w tej dysertacji podejmuje Autorka próby teoretycznego opracowania takiego dualizmu.

W istocie zatem dysertacja koncertuje się na dwóch zagadnieniach – gospodarce leśnej i sprawach ochrony przyrody. Ów dualizm kierunków badawczych jest widoczny w strukturze

samej pracy. Paradoksalnie bowiem Autorka rozpoczyna dysertację od przeanalizowania form ochrony przyrody w Polsce. Trafnie zawęży swoją analizę tylko do obszarowych form ochrony przyrody. Cennym elementem tego rozdziału jest to, że odnosi poszczególne formy do Białowieskiego Parku Narodowego oraz do obszaru Natura 2000 na terenie Puszczy Białowieskiej. Wskazywana w tytule pracy problematyka gospodarki leśnej jest przedmiotem analizy dopiero w drugim rozdziale. Co jednak interesujące Autorka zastosowała niekonwencjonalne podejście. Wydawać by się mogło, że rozdział ten powinien być zatytułowany „pojęcie i zasady gospodarki leśnej”. Tymczasem Autorka wyeksponowała problematykę zrównoważonego rozwoju i zrównoważonej gospodarki leśnej dopiero na tle tych zagadnień przeanalizowała pojęcie i zasady gospodarki leśnej. Co więcej w sposób interesujący i trafny naukowo powiązała z zagadnieniami zrównoważonego rozwoju i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej kwestie planu urządzania lasu. Dalsze dwa rozdziały dotyczą zagadnień mocno osadzonych w Prawie Unii Europejskiej. Ostatni rozdział dotyczy zaś sporu o Puszcę Białowieską.

Struktura pracy jest zatem niekonwencjonalna i nietypowa, aczkolwiek z punktu widzenia metodologicznego jak najbardziej poprawna. Nowatorskie ujęcie pewnych zagadnień rzuca nieco światła na nowe kierunki badawcze.

Interesujące jest to, że Autorka konstruuje swoją pracę wokół innych zagadnień, niż deklarowane w tytule, aczkolwiek nie tylko nie jest to żaden mankament, ale dowodzi erudycji Autorki umiejętności niekonwencjonalnego spojrzenia naukowego, ogromnej wiedzy i bardzo dobrego warsztatu naukowego.

III. Uwagi szczegółowe

Nie można mieć wątpliwości, iż Doktorantka trafnie sformułowała tezy badawcze, a następnie konsekwentnie udowodniła je w całej pracy. O sukcesie naukowym świadczą trafne wnioski końcowe, które poprzedza wnikliwą i dogłębną analizą.

Wbrew złożonej w tytule pracy deklaracji, dysertacja ta wcale nie ogranicza się tylko do problematyki gospodarki leśnej. Autorka bowiem świadomie odnosi problematykę gospodarki leśnej do Puszczy Białowieskiej. To odniesienie wymagało od Doktorantki uprzedniego przeanalizowania zagadnień form ochrony przyrody, a zatem praca wykracza poza gospodarkę leśną i w równie istotny sposób koncentruje się na formach ochrony przyrody. Nie tylko nie jest to żaden mankament, ale takie ujęcie tych zagadnień świadczy o dużej wiedzy i kompetencji Doktorantki. Nie deklaruje Ona bowiem w tytule pracy, iż zajmie się formą

ochrony przyrody, niemniej jednak ma pełną świadomość i orientację, że mierzenie się z problematyką gospodarki leśnej w Puszczy Białowieskiej będzie wymagało od Niej przeanalizowania form ochrony przyrody. Dopiero na tle form ochrony przyrody możliwe było przeanalizowanie gospodarki leśnej, co Autorka zrobiła w sposób właściwy i umiejętny. W istocie zatem pełna analiza zagadnienia naukowego deklarowanego w tytule wymaga zarówno badania kwestii gospodarki leśnej, jak i form ochrony przyrody.

Za najbardziej cenne naukowo uznaję podjętą przez Doktorantkę próbę dostrzeżenia linii demarkacyjnej pomiędzy reżimem ustawy o lasach, a reżimem ustawy o ochronie przyrody. Doktorantka trafnie zauważa, iż w przypadku lasów położonych na obszarach objętych formami ochrony przyrody funkcjonują w istocie dwa reżimy – reżim ustawy o lasach i reżim ustawy o ochronie przyrody. Dowodzi, iż te dwa reżimy są od siebie zasadniczo niezależne. Ustawodawca nie daje bowiem w jakiegokolwiek formie wypowiedzi normatywnej wskazań co do wzajemnych relacji pomiędzy tymi dwoma reżimami. Autorka dostrzega, iż z punktu widzenia ustawy o lasach kwestia ustanowienia obszarowych form ochrony przyrody jest normatywnie irrelewantna. Natomiast z punktu widzenia ustawy o ochronie przyrody irrelewantna jest ustawa o lasach. Owo milczenie prawodawcy mogłoby sugerować całkowitą niezależność tych dwóch reżimów, a przecież w obszarowych formach ochrony przyrody funkcjonuje szereg zakazów, które w istocie dotyczą materii uregulowanej w ustawie o lasach. Autorka ten problem doskonale czuje naukowo i odważnie próbuje się z nim zmierzyć.

Bez wątplenia w tym zakresie praca stanowi istotny przyczynek do podjęcia szerszych teoretycznych badań, wykraczających poza Puszcę Białowieską.

Cenne naukowo jest również odniesienie problematyki gospodarki leśnej do zagadnień zrównoważonego rozwoju, a także trwale zrównoważonej gospodarki leśnej. Również i w tym przypadku Autorka porządkuje pewne zagadnienia naukowe dostrzegając mankamenty terminologiczne. Dostrzega również w tym chaosie terminologicznym, co stanowi jednak rzeczywistą wartość, a w konsekwencji gdzie ulokowane są istotne problemy naukowe.

Za osiągnięcie naukowe uznaję również odniesienie warstwy teoretycznej do zagadnień problemu Puszczy Białowieskiej. Zaznaczyć należy, iż rozdział dotyczący Puszczy Białowieskiej jest ostatnim rozdziałem. Można zatem odnieść wrażenie, że opracowując wszystkie rozdziały poprzedzające, Doktorantka przygotowywała sobie płaszczyznę teoretyczno-prawną do zmierzenia się właśnie z problemem Puszczy Białowieskiej.

Umiejętnie przeniosła wypracowane uprzednio zagadnienia teoretyczne stricte do problematyki Puszczy Białowieskiej. Widać wyraźnie, iż cała praca, jaką wykonała Doktorantka w warstwie teoretycznej była niezbędną do opracowania rozdziału stricte o Puszczy Białowieskiej.

Doktorantka bez wątpienia jest bardzo dobrą znawczynią podejmowanych problemów. Równie dużą swobodą i elokwencją porusza się po reżimie ustawy o lasach, jak i po reżimie ustawy o ochronie przyrody. Analizowane zagadnienia zna dogłębnie i szczegółowo i to zarówno jeśli chodzi o dorobek literatury, jak i orzecznictwo. Istotną cechą tej rozprawy jest to, że wywody są spójne i logiczne, także co istotne konsekwentne. Doktorantka odważnie podejmuje też polemikę i czyni to w sposób udany. Polemika ta ma charakter wyważony, ale jednocześnie cechuje ją głębia i bardzo dobra jakość dokumentów naukowych. W każdym przypadku Doktorantka uzasadnia swój krytyczny pogląd. Oczywiście nie zawsze można podzielać słuszność poglądów, ale nigdy nie można im odmówić rzetelności naukowej.

IV. Źródła prawa, orzecznictwo, język dysertacji

Autorka zgromadziła właściwe źródła prawa i wykorzystała je w sposób jak najbardziej metodologicznie poprawny. Dotyczy to zarówno Prawa Polskiego, jak i Prawa Europejskiego. Źródła są zatem dobrane w sposób właściwy i w taki też sposób wykorzystane.

Autorka biegle posługuje się stosownymi metodami wykładni zarówno Prawa Polskiego, jak i Prawa Europejskiego. Właściwie stosuje wykładnię językową, ale także wykładnię teleologiczną.

Literatura dobrana jest w sposób właściwy, aczkolwiek twierdzenie, że jest to literatura kompletna jest obecnie praktycznie niemożliwe. Przy takiej ilości różnego rodzaju publikacji, periodyków, wydawnictw itp. nie jest możliwe zgromadzenie wszelkiej dostępnej literatury.

Z całą pewnością można jednak stwierdzić, że Doktorantka zgromadziła i wykorzystała solidną i z całą pewnością reprezentatywną literaturę. Dotyczy to zarówno literatury polskojęzycznej jak i literatury obcojęzycznej.

Język pracy jest solidny. Dotyczy to zarówno języka prawnego i prawniczego, jak i też języka potocznego. Doktorantka stara się formułować swoje myśli w krótkich zdaniach, unika zdań wielokrotnie złożonych. Prawidłowo też stosuje pojęcia języka prawnego i prawniczego wykazując ich głębokie rozumienie.

Doktorantka nie ma zatem jakichkolwiek problemów z terminologią prawniczą w sposób właściwy i metodologicznie poprawny, wyjaśnia pojęcia którymi się posługuje.

V. Wnioski końcowe

Stwierdzam, iż przedłożona mi do recenzji rozprawa doktorska Pani Magister Darii Bieńkowskiej zatytułowanej „prawne uwarunkowania prowadzenia gospodarki leśnej w Puszczy Białowieskiej” spełnia wymogi przywidziane przepisami prawa dysertacji doktorskiej.

Nie mam wątpliwości, iż stanowi Ona samodzielne i kompleksowe rozwiązanie problemu naukowego, które do tej pory nie był w literaturze podjęty.

Doktorantka wykazuje nie tylko bardzo dobrą znajomość analizowanej materii naukowej, ale dojrzałą umiejętność posługiwania się metodami badawczymi właściwymi dla nauk prawnych. Z dużą swobodą porusza się po analizowanych zagadnieniach sprawiając wrażenie, że Jej wiedza jest szersza, niż wynikałoby to z samej rozprawy. Przy tym wykazuje umiejętność selekcji materiału naukowo-badawczego. Autorka zna i rozumie podstawowe pojęcia, którymi się posługuje. Wykazuje też bardzo dobrą znajomość źródeł prawa i literatury.

W dysertacji dowiodła też, że posiadała umiejętność prawidłowej argumentacji prawnej i naukowej, a także umiejętność krytyki zaznaczonych poglądów. Cechuje Ją jednak duży takt i szacunek dla Autora krytykowanych poglądów. Mając na względzie powyższe okoliczności uprzejmie stwierdzam, iż rozprawa może być dopuszczona do dalszych czynności w przewodzie doktorskim.

Prof. dr hab.
Sławosław Rakoczy